

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ДЕРЖАВНА ВИЩА ТЕХНІЧНО-ЕКОНОМІЧНА ШКОЛА
ІМЕНІ БРОНІСЛАВА МАРКЕВИЧА (ПОЛЬЩА)
ЛЮБЛІНСЬКА ШКОЛА ВИЩА (ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КАРДИНАЛА СТЕФАНА ВИШІНСЬКОГО
(ПОЛЬЩА)
ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
Міжнародної науково-
практичної конференції
«РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГА»

ТЕРНОПІЛЬ - 2018

УДК 159.98:37.091

Р 64

Р 64 Розвиток професійної майстерності педагога: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 26-27 квітня 2018 року). / укладачі: В.С. Кавецький, А.В. Вихруц, О.Я. Жизномірска, І.І.Гаврицак, С.Б. Гах – Тернопіль: СМП “Тайп”, 2018. – 383 с.

У збірнику зібрано тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 26-27 квітня 2018 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол №4 від 14.05.2018 р)

УДК 159.98:37.091

© Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2018

ЗМІСТ

Amantius Akimjak	
Rozvoj hudobnosti žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	11
Beáta Akimjaková	
School success of pupils with health disabilities	19
Андрійчук І. П.	
Мотивація творчої діяльності молодших школярів у роботі педагога.....	29
Андрущенко Н.В.	
Використання здоров'язбережувальних технологій в дошкільній освіті України.....	31
Антимис Т. П.	
Математика як засіб розвитку критичного мислення	34
Бабовал Н. Р.	
Освітні індикатори як інструмент оцінювання стану та динаміки розвитку освітніх систем.....	36
Барабаш І.О.	
Нестандартний початок уроку математики як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів ПТНЗ.....	38
Bauer T., Tsaryk O.	
Internationale mobilität im kontext der europäischen hochschulbildung	40
Біляковська О. О.	
Професійна підготовка майбутніх вчителів природничо-математичних дисциплін: якісні орієнтири	42
Бойко М.М.	
Викладач в системі управління якістю вищої освіти	44
Брик Р.С.	
Професійна компетентність педагога в контексті Нової української школи.....	46
Буган Ю. В.	
Підвищення кваліфікації вчителів: «комплексний обід» чи «шведський стіл».....	49
Будда А.А., Корецька А.С.	
Педагогічна конституція Європи як важливий фактор інтернаціоналізації освітнього простору.....	52
Буняк Н.А.	
Вивчення іноземної мови у ВНЗ у контексті викликів сучасності.....	54
Бурденюк М. В.	
Стан готовності майбутніх фахівців з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій до виконання професійних завдань.....	56
Вихруц А.В.	
Інновації минулих років як приклад для сучасності.....	58
Вихруц В.О., Романишина Л.М.	
Педагогічна ментальність як основа формування фахової компетентності викладача.....	60
Вишньовський В.В.	
Психологічна компетентність як умова розвитку професійної майстерності педагога.....	63
Вітенко І.М.	
Забезпечення професійного зростання вчителя в умовах інноваційного освітнього простору.....	66

Вовна А.М.	
Стимулювання мимовільної уваги та формування довільної та післядовільної уваги за допомогою інноваційних педагогічних технологій.....	68
Воронкевич О.М.	
Особливості особистісних детермінант розвитку комунікативної компетентності майбутніх педагогів.....	71
Гаврищак І.І.	
Самовдосконалення особистості педагога: джерела, структура та механізми	73
Генсерук Г. Р.	
Формування інформаційної компетентності майбутнього фахівця.....	75
Гетьман Т.О.	
Вплив емпатійності вчителя на здоров'я молодших школярів.....	77
Главацька О. Л.	
Попередження та подолання синдрому емоційного вигорання у вчителів.....	79
Глушко О.З.	
Реформування освіти у Польщі: виклики для вчителів.....	82
Гойсак В.Ю.	
Музикознавчий аналіз «камерного концертино» для саксофону з оркестром Жака Ібера.....	85
Горпініч Т. І.	
Основні проблеми і тенденції сучасної вищої освіти в США.....	87
Городецька О.В.	
Впровадження медіаосвіти як інноваційного напрямку професійної діяльності педагога.....	90
Гранда О. В.	
Впровадження BYOD (bring your own device) технології в освітній процес.....	91
Грель Н.В.	
Використання методів візуалізації на уроках професійно-теоретичної підготовки спеціалістів художнього напрямку.....	93
Греняк Н. В.	
Шляхи розширення психофізіологічного потенціалу дітей з особливими потребами в умовах ЗДО.....	95
Демидась С. Р.	
Професійне зростання особистості педагога.....	97
Джурило А. П.	
Освітня політика ФРН у контексті інноваційного розвитку держави.....	99
Довгаль Л. О.	
Інноваційні технології навчання в контексті педагогічної підготовки майбутнього вчителя.....	101
Доманюк О. М.	
Чинники підготовки майбутніх вихователів до формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку.....	103
Дуліба А.М.	
Особливості впровадження проектних технологій у початковій школі з метою розвитку здібностей учня.....	105
Жизномірська О. Я.	
Психологічна та інноваційна готовність педагога у викликах сьогодення.....	108
Житко О. В.	
Політична еліта та її відповідальність в політико-управлінській діяльності.....	111

Жмурко О.Г.	
Використання інноваційних технологій на уроках хімії та біології.....	113
Зайченко І.В.	
Про удосконалення педагогічної підготовки магістрантів спеціальності "Педагогіка вищої школи" в НУБІП України.....	115
Zenska A.	
Vocational education as a significant factor of a national economic growth.....	117
Зозуляк-Случик Р. В.	
Аксіологічний підхід формування професійної етики майбутніх соціальних працівників.....	122
Іванюк Т.Г.	
Математика як засіб розвитку когнітивних якостей школяра.....	124
Іванюк Т.М.	
Теорія і практика позитивної психотерапії в контексті розвитку психологічної компетентності педагога.....	127
Ігнатенко Н. В.	
Особливості реалізації компетентнісного підходу в оцінюванні навчальної діяльності студентів.....	129
Joanna Inglot-Kulas	
Pedagogiczne aspekty kompetencji i odpowiedzialności nauczyciela - coaching w pracy pedagoga.....	131
Кавецький В. Є., Байдєцький П.Г.	
Урахування соціально-професійних орієнтирів учнів в профорієнтаційній роботі педагогічних працівників ЗСЗО.....	133
Калаур С.М.	
Теоретико-методологічні аспекти неперервності професійної підготовки майбутніх фахівців.....	135
Касянчук О. В.	
Особливості творчого самовираження майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.....	137
Кашуба З. Б.	
Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях музики.....	139
Кашуба О. М., Кравчук Т. О.	
Міжнародний досвід професійного розвитку педагогічних працівників у Німеччині.....	142
Келембет Л.І.	
Науково-методичні основи формування професійної компетентності керівника закладу освіти.....	144
Кічула М. Я.	
Креативно-інноваційна діяльність педагога вищої медичної школи.....	146
Клапач О. І.	
Олімпійська освіта в освітньому процесі вищих навчальних закладів І-ІІ рівня акредитації.....	147
Когут О.І.	
Розвиток методичної служби і педагогічного дорадництва в умовах децентралізації.....	150
Козак О.В.	
Проблема розвитку лідерських якостей учнівської молоді.....	152
Колодійчук Л. С., Барало О.В.	
Методологічні рівні проектування електротехнічних дисциплін.....	153

Кондирєва М.М. Модель уроку (заняття факультативу, засідання літературного гуртка, виховного заходу) «комплексний аналіз ліричного твору (за алгоритмом)».....	155
Копичинська О.М. Використання ефективних методів навчання математики для розвитку життєвих компетентностей учнів.....	156
Коростіль М.П. Психологічні особливості міжособистісних конфліктів у педагогічному колективі.....	158
Коротюк З.М. Комунікативна компетентність вчителя.....	162
Косенчук О.Г. Інноваційно-освітні технології як засіб оптимізації фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.....	164
Krajčíríková L. Arttherapy and it suse in socialwork.....	166
Краус Н. М. Нова модель освіти і науки України: цифрові орієнтири та інноваційні вектори змін.....	176
Кривошець-Хом'як Л. Я. Компетентнісний підхід у навчанні географії з використанням прикладних аспектів теорії множинного інтелекту.....	178
Куриш О.С. Формування громадянських компетентностей школярів засобами проектної технології (на прикладі краєзнавчо-пошукового проекту «Непоборні», присвяченого відзначенню 75-ї річниці створення УПА).....	180
Лапа О.В. Розвиток постравматичного стресу в дітей.....	182
Лебедович Т.Я. Розвиток творчих здібностей дошкільників засобами інноваційних технологій.....	184
Лебедева Т.А. Формування комунікативної компетентності на уроках української мови та літератури й зарубіжної літератури шляхом використання інтерактивних методів навчання.....	186
Локшина О.І. Професійний розвиток педагога: європейський простір.....	189
Лопатка Г.Ф. Педагогічна майстерність і особистість учителя.....	191
Małgorzata Gogolewska-Tośka Postawy zawodowe współczesnych nauczycieli – raport z badań.....	193
Маріуц І.О. Якість освіти у Румунії: сертифікація вчителів.....	195
Мединська О. Я. Використання інтерактивних технологій та методів навчання у формуванні професійних компетенцій майбутніх журналістів.....	197
Мельник У. П. Співпраця з роботодавцями щодо оновлення змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників професій швейної галузі.....	199
Метренко Н. Я. Траєкторія професійного зростання сучасного вихователя.....	202

Михальська С.А. Особливості психологічної готовності корекційного педагога до інноваційної професійної діяльності.....	203
Монахин І.Л. Безробіття, перекваліфікація та зміна діяльності педагогічних працівників як психологічний феномен.....	205
Морозова О. О. Використання в навчально-виховному процесі знань про політичну соціалізацію молоді.....	207
Мосейчук Ю.Ю. Характеристика професійного розвитку майбутніх учителів фізичної культури в контексті формування культури здоров'я.....	209
Мочук О.Б. Використання Google-сервісів в освітньому процесі.....	211
Мудрак М.А. Про проблеми викладання у вищій школі.....	213
Мухна Г. І. Формування професійної компетентності майбутніх вчителів математики в науково-педагогічній спадщині С. С. Левіщенка.....	215
Назаренко Г. А. Авторська технологія педагогічної фасилітації становлення автентичності особистості дошкільника.....	218
Недокус А.М. Використання інтерактивних методів навчання на уроках хімії та біології.....	220
Несмашна Г.Є. Тренінг абочтивності педагогів як складової холистичного підходу до навчання обдарованих дітей.....	222
Нестайко І.М. Професійний розвиток педагога (польський досвід).....	225
Нестеренко О.М. Використання технологій студактивного, творчо-пошукового і діалогового навчання у підготовці юристів.....	228
Николайчук С.П. Доцільність використання освітнього додатку Google Classroom.....	230
Обшарська Р.В , Дмитраш Л.Р. Інноваційний метод подолання стереотипів взаємодії людини з довкіллям «Сім чарунків для освіти сталого розвитку».....	232
Олексюк О. Р. Інформаційно освітнє середовище закладу післядипломної педагогічної освіти як засіб підвищення кваліфікації професійних кадрів.....	233
Олендер І.О. Шляхи та засоби реалізації здоров'язбережувальної технології «Навчання в русі» у Школах сприяння здоров'ю Тернопільської області.....	235
Олійник Г.М. Соціокультурна анімація як засіб реабілітації.....	237
Онищук І.А. Організаційно-педагогічні умови оптимізації культури самовираження майбутніх фахівців дошкільної освіти.....	239

Oravcová M. Options for project teaching in schools.....	240
Остапович О.П. Майстер-клас – ефективна форма підготовки кваліфікованого робітника художнього напрямку.....	245
Пасіка Н. Ф., Данилків Т. Я. Гармонізація внутрішнього світу та пошук прихованих емоційних ресурсів особистості педагога засобами арт-терапії. Експрес-методика виготовлення ляльки- мотанки.....	247
Періг І.М. Професійне вигорання педагогів в результаті надмірного емоційного виснаження.....	249
Пермякова О. Г. Диференційний підхід у навчанні: європейський досвід (друга половина ХХ століття).....	251
Петришин Л. Й. Креативне середовище в системі неперервної освіти.....	253
Петровський О.М. Завдання освіти та їх реалізація в умовах сьогодення.....	257
Пехота О.М. Вихруц В.О. Діяльність викладача ЗВО у контексті педагогіки рефлексії.....	258
Подчерняєва Н.Д. Використання інноваційних методів виховної роботи у формуванні культури міжнаціонального спілкування старшокласників у діяльності шкільного євроклубу.....	262
Приймач Н. В. Роль гуманістичного потенціалу християнства у професійній діяльності педагога.....	265
Пуйо О. І. Проблема підготовки студентів до організації колективу дітей передшкільного віку засобами гри.....	267
Радчук Г.К. Вектори розвитку сучасної вищої освіти.....	269
Рассказова О.Л. Фестивалі неформальної освіти дорослих у контексті сучасних суспільних викликів.....	271
Рахліс В.Л. Підготовка перемовників як об'єкт практичної діяльності системи неформальної освіти.....	272
Ol'ga Račková Vysokoškolské štúdium študentov so špecifickými potrebami.....	275
Рушак О.Д. Використання метафоричних зображень педагогами як творчий підхід у вирішенні актуальних проблем учнівської молоді.....	286
Савельєва І.Р. Формування компетентного учня на уроках фізики шляхом впровадження інноваційних педагогічних технологій у ПТНЗ.....	288
Семенча Л.Г., Шевякова Н.Л. Використання інтерактивних педагогічних технологій навчання на заняттях із психології в педагогічному коледжі.....	290

Синоруб Г. П. Використання інноваційних педагогічних технологій у підготовці майбутніх журналістів.....	293
Сидоренко Ю.О. Етапи аналізу слов'янських міфологічних структур художніх творів української літератури в 9-11 класах.....	296
Сідор І.Л. Диференційований підхід у навчанні як один із способів покращення успішності та психологічного розвитку учнів.....	298
Сіткар В.І., Сіткар Н.С. Нова українська школа та норми поведінки, яких слід дотримуватись: актуальність, реалії, проблеми.....	300
Сіткар С.В., Сіткар Т.В. Особливості компетентнісного оцінювання якості освіти – PISA: зарубіжний досвід, українська специфіка.....	305
Склярова І.В. Персональний сайт як основа навчальної стратегії в процесі вивчення української мови та літератури.....	308
Смерека Г.І. Проблеми професійного навчання педагогічних кадрів в контексті реалізації концепції «Нова українська школа».....	312
Сокол М. О. Проектування міжнародної педагогічної термінології в нових умовах розвитку світової педагогічної науки.....	314
Соловей М. В. Особливості організації підвищення кваліфікації педагогічних працівників в сучасних умовах.....	316
Сотніченко І.І. Керівник як лідер змін Нової української школи.....	319
Сташишина О.М. Формування просторової уяви учня початкової школи.....	321
Степанова Т.В. Технологія розвитку критичного мислення на уроках української літератури.....	322
Степанюк А.В. До проблеми формування вчителя як творчої особистості.....	325
Стецюк А.О. З досвіду роботи над формуванням у педагога бажання до самореалізації в умовах кризової ситуації.....	327
Сюдіко Л.І. Роль інтерактивних технологій навчання у забезпеченні якості професійної освіти.....	329
Тименко М. М. Профрієнтація та кар'єрне навчання у середніх навчальних закладах в Англії: професійна компетентність фахівця.....	332
Федорова Н.В. Гуманістична педагогічна позиція майбутнього логопеда як ціннісно-смысловий феномен.....	333
Feranecová G. Odborné spôsobilosti a zručnosti v práci sociálneho pedagóga professional competences and skills in the work of a social pedagogue.....	335

Хоменко Г. В.	
Загальнодидактичні принципи вивчення літератури постмодернізму.....	343
Cwer A. M.	
Academic teacher of the 21 st century. Master-student relations in reality of higher education facilities in Poland.(reflective approach).....	345
Çeçek G.	
Permanente doskonalenie kompetencji współczesnego nauczyciela jako warunek niezbędny efektywnej edukacji włączającej skierowanej na ucznia biednego.....	347
Чекригіна Г. Б.	
Ефективне використання інформаційно-комунікаційні технології у навчально-виховному процесі в контексті оновлення ПТО.....	349
Чопик С.В.	
Соціально-психологічний тренінг як метод підвищення психологічної компетентності педагогів.....	351
Чорна І.М.	
Психологічна компетентність педагога в умовах інклюзивної освіти.....	353
Шамне А. В., Шолом К. Г.	
Мотиваційний компонент учбово-професійної діяльності студентів при вивченні психологічних дисциплін.....	356
Шевченко О. М.	
Особистісна компетентність педагога.....	358
Шпарик О.М.	
Впровадження інноваційних технологій у шкільну освіту: досвід китайських педагогів.....	361
Щегельська А. М.	
Інноваційні технології – шлях до оновлення і вдосконалення навчання.....	363
Щербяк Ю.А.	
Основні компоненти формування інклюзивної компетентності педагога.....	365
Яковичин Р. Я.	
Вітчизняний досвід розвитку освітньої сфери в Галичині другої половини XIX століття.....	367
Янкович О. І.	
Підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування колективу класу.....	370
Яценко Д. С.	
Формування навчально-виховних та полікультурних компетенцій учнів з використанням краєзнавчих матеріалів.....	372

Rozvoj hudobnosti žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia Abstract:

Abstract:

An important element in the person's development is the development of the singing, instrumental, movement and drama activities of pupils from a socially disadvantaged environment, through the irregional traditions in primary education. The philosophy, which is also based on ISCED I and which we share, is to preserve this cultural heritage of fathers and daughters, with an emphasis on folk traditions that, in their diversity, have a regional dimension. Well-prepared musical projects are a very effective means of educating and educating pupils from a socially disadvantaged environment. Music works instantly and there is also a natural interest in music, sound, rhythm and movement. By allowing children to experience music continuously, their relationship to them gradually increases and begins to be actively manifested by singing, playing, listening and moving.

Keywords:

Socially disadvantaged environment. Pupil. Folk traditions. Education.

Úvod

Súčasná doba je realita, ktorá nachádza odraz vo výchove a vzdelávaní a kladie na prvoradé miesto teoretické vzdelanie a počítačovú gramotnosť. Tento trend sa začína presadzovať aj v špeciálnych triedach základných škôl. Hoci nespochybňujeme potrebu teoretického vzdelania a počítačovej gramotnosti u týchto žiakov, často sa zabúda na skutočnosť, že u týchto žiakov je rovnako dôležité aj rozvíjanie vzťahu k hudbe, k spevu a k hudobno-pohybovým činnostiam. To platí rovnako pre intaktné deti i pre deti s mentálnym postihnutím.

Hudba sa môže za vhodných podmienok stať účinným prostriedkom a pomocníkom upokojuvania príliš rozšatených detí, prípadne povzbudením pre deti apatické, uzavreté a málo aktívne. Je dôležité, aby sa hudba vo všetkých jej podobách stala neoddeliteľnou súčasťou života detí s mentálnym postihnutím, aby s radosťou spievali, muzičovali, so záujmom počúvali hudbu a v súlade s ňou realizovali hudobno-estetickým zážitkom motivovaný, resp. vyvolaný pohyb. Chceme, aby sa žiaci s mentálnym postihnutím naučili vnímať krásu života aj prostredníctvom hudby. Cesta k tomu nevedie prostredníctvom príkazov a zákazov, ale napríklad prostredníctvom príťažlivých a podnetných hudobných projektov.

Tradičná kultúra a jej vývoj

Kedysi dávno sa pojmy ako folkloristika a etnografianerozlišovali, ale vnímali ako celok, resp. jedno a to isté. Predmetom badania etnografie je hmotná i duchovná kultúra, a tiež ich život, teda v etnickej špecifickosti daného národa, kým predmetom skúmania folkloristiky je ľudová slovesnosť.¹

Ľudová kultúra je vlastne systém hmotných, ale i nehmotných produktov, ktoré sú prenášané z generácie na generáciu prostredníctvom ľudskej činnosti. V našej republike bola vytvorená v čase stredovekých spoločenských vzťahov, pričom sa do 19. storočia rozvíjala. Vývin ľudskej kultúry bol ovplyvnený viacerými faktormi, pričom niektoré z nich mali pôsobnosť celé stáročia, avšak niektoré stvárňovali len epizodný charakter, ktorý zanechal trvalé stopy na spôsobe a kultúre života ľudových vrstiev.²

Ľudovou kultúrou sa zaoberá veda – národopis, ktorá sa postupom času historicky špecializovala a spresňovala, kým sa nerozdelila na folkloristiku a etnografiu.³

¹MELICHERČIK, A. 1959. *Slovenský folklor: Chrestomatia*. Bratislava : SAV, 1959.

²BENUŠKOVÁ, Z. 2010. *Kultúrne Krásy Slovenska – Ľudová kultúra*. Bratislava :DAJAMA, 2010. ISBN 978-80-89226-84-9.

³ONDREJKA, K. 2008. *Malý lexikón Ľudskej kultúry Slovenska*. Bratislava : Mapa Slovakia Plus, 2008. ISBN 978-80-224-1110-3.

увагу та мислення учнів, вона повинна перемагати стару систему та привертати до себе увагу, а далі стимулювати її, формуючи довірливу увагу, викликати бажання уваги, творити, мислити, утворюючи післядовільну увагу учнів.

Сучасні комунікативні технології, різноманітні технічні інновації, якими оснащені класні приміщення освітніх закладів, повинні бути настільки якісними, передовими, наскільки це можливо, тому що учень, який має у своїй руці смартфон, більшими можливостями, ніж десяток застарілих комп'ютерів у класі, не буде зацікавлений в уроках інформатики, його увага буде прикута до смартфона, у якого він і буде задовольняти свою потребу в увазі.

«Мобобобією» назвали явище, яке пояснює страх загубити мобільний телефон. І не потрібно проводити дослідження, щоб побачити та усвідомити дану проблему в освітніх закладах. Учні не випускають смартфони з рук, увага прикута до екрану, голова постійно нахилена вперед, тулуб зігнутий, ніби на спині важкий тягар. Діти стомлюються, шукаючи та переглядаючи все новий і новий контент. Смартфон настільки сильно приковує до себе увагу, що весь інший світ, реальний світ реальними потребами, які потрібно вирішити, відступає на задній план або залишається поза увагою.

Єдиною природною силою, яка змушує учня відірвати очі від смартфона, залишаються фізіологічні потреби або короткочасна мимовільна увага, коли щось раптово змінюється у полі зору чи зоні відчуттів (дзвінок на урок, зауваження вчителя, бійка чи сварка між однокласниками, щось нове та досі не бачене).

У XX столітті, науковці, фантасти та футурологи, з обережністю висловлювалися щодо штучного інтелекту та інноваційних технологій. Наприклад, відомий американський фантаст Рей Бредбері, створивши неймовірні світи майбутнього, сам усе життя залишався технологічно вільною людиною (друкував твори на старій друкарській машинці, не водив автомобіль, не користувався комп'ютером). Карел Чапек, автор вистави про людиноподібних роботів, та винахідник слова «робот», застерігав про небезпеку використання штучного інтелекту. Письменник Роальд Дал висловлювався проти телебачення для дітей. Сучасні науковці, зокрема фізик Стівен Гокінг, також закликає світ обмежити свободу новітніх технологій. Один з найвідоміших наукових фантастів Айзек Азімов, якому належить авторство трьох законів робототехніки (пізніше від додав ще четвертий), найчастіше піднімав у своїх творах проблему психологічної сумісності та співіснування людей та роботів.

Сьогодні межа між реальним світом, світом роботів та віртуальним світом майже невидима. Попри страхи, люди продовжують удосконалювати технології. Ілон Маск, вже здійснив успішний запуск космічної ракети багаторазового використання, яка здатна повернутися на Землю; світ готується колонізувати Марс, зробити людство мультипланетним видом. Те, що колись було фантастикою і мрією, тепер стає реальністю.

Сучасна освіта, якщо вона бере курс на інноваційні технології, повинна поставити перед собою мету, де діти почнуть уявляти, мріяти, фантазувати. Їхня увага має бути прикута до речей, які допоможуть їм у цьому. Переключивши мимовільну увагу учнів від порожніх ігор у смартфоні до цікавих та нових програм на екрані шкільного комп'ютера чи мультимедійної дошки, стане можливим формування довірливої та післядовірливої уваги. Адаже екран, як джерело світла, притягує увагу до себе. Щоб утримати цю увагу, він повинен нести інформацію, яка є потребою для учня, нехай і штучно створеною, щоб стимулювати у ньому післядію.

Висновки. Підсумовуючи, продикуємо та поширимо думку про те, що по інноваційні педагогічні технології, які будуть покликані виховати нове покоління, яке

буде здатне до творчого мислення та створення чогось досі неіснуючого, але потрібного людям, повинні будуватися на принципах безпечності та екологічності, усвідомлення істинної мети всього освітнього процесу. Інновації, якими володіють освітні заклади, повинні привертати до себе увагу учнів, бути якісними, технічними засоби, якими володіє кожен учень удома – це стимулюватиме потребу учня у навчанні, його зацікавленість новим, досі небаченим, стимулюватиме його мимовільну увагу. А вже подальше використання інновацій, призведе до формування довірливої уваги. Коли ж учень, на основі побаченого та винченого у школі, почне самостійно творити та створювати щось нове, тоді можна буде радіти успіху та говорити про утворення у учня післядовірливої уваги.

Література

1. Калюжна С.М., Вовна А.М. Добросесність і моральність: спроба реінтерпретації понять / С.М.Калюжна, А.М.Вовна // Вісник Дніпропетровського університету. – Серія: Педагогіка і психологія, 2011. – №9/1. – Т.19. – С. 37-42.
2. Пеловинкин А.И. Основы инженерного творчества: [Учебное пособие] / А.И.Пеловинкин. – М.: Машиностроение, 1988. – 368 с.
3. Роменець В.А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2005. – 916 с.; іл.
4. Фрейд З. Я и Оно: Сочинения. – М.: Изд-во Эксмо; Харьков: Изд-во Фолио, 2006. – 864 с.

УДК 159.9:37.015.3

Воронкевич О.М.

ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТІСНИХ ДЕТЕРМІНАНТ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Постановка наукової проблеми. Комунікативна компетентність є надійним фундаментом здорових міжособистісних стосунків і професійного успіху. Удосконалення навичок міжособистісного спілкування може відкрити перед людиною нові можливості. Коли ми правильно і точно висловлюємо свої думки, наша точка зору стає зрозумілою іншим людям. Тому більш ймовірно, що нам вдасться досягнути взаєморозуміння. Для спеціаліста будь-якого профілю надзвичайно важливим є оволодіння комунікативними стратегіями та тактиками, вміле та доцільне використання яких безпосередньо впливає на результати його професійної діяльності. Щодо вчителя, який щоденно налагоджує взаємодію не лише з учнями, але й з їх батьками, іншими педагогами, керівництвом школи, представниками громадськості, позашкільних навчально-виховних закладів, комунікативна компетентність є не лише запорукою ефективності фахової діяльності, але й одним із основних засобів її реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У роботах А. Маркової, Л. Мітіної, які займалися вивченням професійної компетентності вчителя, велика увага приділяється таким інтеграційним утворенням його особистості, як професійна самосвідомість та комунікативна компетентність. Рівень їх розвитку автори пов'язують з успішністю професійної діяльності вчителя, яка впливає на розвиток особистості школяра в процесі їх взаємин. Аналіз змісту понять «компетентність», «компетентність» здійснювали С. Бондар, М. Головань, І. Гушлевська, Я. Кодлюк, О. Кучай, В. Лозовецька, Г. Мешко, О. Овчарук, Н. Перевознюк, І. Чемерис та інші.

Мета роботи полягає в обґрунтуванні особливостей особистісних детермінант розвитку комунікативної компетентності майбутніх педагогів.

Виклад основного матеріалу дослідження. В контексті проблематики Ю. Смельянов, розробляючи основи соціально-психологічного тренінгу спілкування,

дійшов висновку, що збагачення досвіду міжособистісного спілкування відбувається під впливом трьох вирішальних чинників: по-перше, набутий у результаті характерного для певного суспільства научний спосіб взаємодії; по-друге, генетичні можливості; по-третє, вплив соціального середовища (конкретні соціальні ситуації, які потрапляє особистість у процесі свого життя) [2].

Значною мірою детермінують розвиток комунікативної компетентності, як із зовнішніми впливами, і внутрішні чинники. Це передусім саморух природних сил індивіда, спрямований на розвиток його комунікативно-мовленнєвої здатності й, за Костюком, «саморух та саморозвиток особистості» в цілому [3]. Адже процес набуття компетентності у спілкуванні неможливий без особистісного розвитку, як неможливо становлення особистості без її комунікативного розвитку. По-друге, це те, що Бодальєв називає «комунікативним ядром особистості», під яким він розуміє все, що стосується особистості людини і впливає на її спілкування з іншими людьми: тип характеру, емоційні особливості, здібності тощо. По-третє, переживання як активної суб'єкта щодо вдосконалення своїх вмінь і навичок через створення нових технологічних засобів комунікації.

Питання про розвиток та формування комунікативної компетентності особистості можна розглядати в двох аспектах: по-перше, в процесі соціалізації індивіда, його виховання; по-друге, засобом спеціально організованого соціально-психологічного тренінгу. Щодо першого, то людина черпає з культурного середовища засоби аналізу комунікативних ситуацій у вигляді словесних і зорових форм – символічних, так і образних, що дає їй можливість синтезувати, класифікувати різноманітні епізоди соціальної взаємодії. Зрозуміло, що у ході стихійного оволодіння «мовою» соціально-перцептивної сфери можуть утворюватись неадекватні пізнавальні схеми, як причини неадекватних комунікативних дій, що, в свою чергу, може призвести до неефективності в ситуації спілкування. Найчастіше це відбувається за умови «однобокого» залучення людини до специфічної субкультури, освоєння нею лише окремих прошарків культурного багатства, і тільки розширення сфери соціальних контактів та включення в нові канали комунікації можуть скорегувати існуючі деформації [4].

На думку Л. Петровської, аналітичне спостереження комунікативної взаємодії як реальної, так і поданої в художній формі, дає не тільки можливість «тренувати» набутих пізнавальних засобів, але й сприяє оволодінню засобами регуляції власної комунікативної поведінки. Зокрема, процес спостереження дозволяє виявити системи правил, керуючись якими люди організують свою взаємодію. Орієнтуючись на вихід взаємодії, спостерігач може зрозуміти, які правила сприяють, а які перешкоджають успішному протіканню комунікативних процесів [5].

До визначення стратегічних орієнтирів по удосконаленню спілкування в практичній роботі можна підходити з різних точок зору. Одна з них, у якій орієнтиру виділяє збагачення, повноту, поліформність [1]. У цьому випадку основною у розвитку компетентного спілкування є спрямованість на знаходження багатого різноманітної палітри психологічних позицій, засобів, що допомагають повноцінно самовираження партнерів, усім сторонам їхньої адекватності – перцептивної, комунікативної, інтерактивної. Розглядаючи комунікативну компетентність, доцільно обмежувати спектр можливих форм соціально-психологічного впливу якимось одним із названих вище типів, оскільки реальне спілкування багатоплановим.

Інший підхід до визначення принципових орієнтирів для практики розвитку компетентного спілкування можливий завдяки психологічним проблемам, які виникають [1]. Їхні першоджерела беруть свій початок, з одного боку, з особливостей

психологічної природи людини і людських взаємин, а з іншого боку – можуть бути пов'язані із своєрідністю соціального контексту. У ряді випадків базові труднощі спілкування мають характер суперечностей, міра гармонійного поєднання полюсів яких досягається часом з труднощами. Це, наприклад: автономність – залежність, усталеність – мінливість, нормативність – імпровізація, цілісність – мозаїчність, рефлексивність – спонтанність [1].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, комунікативна компетентність має декілька джерел розвитку в процесі становлення особистості людини: трансляція комунікативних умінь у процесі міжособистісної взаємодії з іншими людьми, оволодіння культурною спадщиною, спостереження за поведінкою інших людей і аналіз актів комунікації. Вдосконалення комунікативної компетентності особистості має відбуватися через цілеспрямований розвиток її структурних компонентів у поєднанні з розвитком комунікативної мотивації, формуванням позитивної уставки на забезпечення творчого характеру засвоєння і впливу технологічних вмінь та навичок у складних ситуаціях взаємодії. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у впровадженні програм розвитку комунікативної компетентності майбутніх педагогів.

Література

1. Бардин Н. М. Соціально-психологічні аспекти розвитку вмінь ефективної комунікації працівників ОВС України // Науковий вісник ЛьвДУВС. Серія психологічна : збірник наукових праць / гол. ред. В. В. Серета. Львів : ЛьвДУВС, 2015. Вип. 2. С. 13–22.
2. Емельянов Ю. Н. Теория формирования и практика совершенствования коммуникативной компетентности: автореф. дисс. д-ра психол. наук. Ленинград, 1991. 38 с.
3. Корніяка О. М. Психологія розвитку комунікативної компетентності на різних етапах професійного становлення особистості // Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / ред. С. Д. Максименко. Київ : Ніка-Центр, 2011. Вип. 39. С. 210–222.
4. Леонтьев А. А. Теория речевой деятельности. Москва : Высшая школа, 1971. 257 с.
5. Петровская Л. А. Компетентность в общении: социально-психологический тренинг. Москва: изд-во МГУ, 1989. 156 с.

УДК 371.134

САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА: ДЖЕРЕЛА, СТРУКТУРА ТА МЕХАНІЗМИ

Гавришак І. І.

Входження України в світовий та європейський освітній простір та перехід до нового етапу утвердження державності як політичного і соціального факту зумовлює потребу реформування існуючої системи освіти. Українське суспільство потребує особистості нового типу, яка здатна якісно і адекватно відповісти на соціальні, політичні та економічні виклики, забезпечивши в подальшому позитивне функціонування українського соціуму.

Існуючі нині цілеспрямовані організовані форми підготовки вже не можуть охопити те велике коло завдань, що постають перед спеціалістами в результаті реформування освітньої системи України. Науковці наголошують на необхідності формування особистості із задіянням її особистих зусиль і резервів. Не випадково професійне самовдосконалення розглядається сьогодні як специфічний вид професійної діяльності фахівців, невід'ємний компонент їх підготовки і